

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΟΣΑΤΥΡΙΚΗ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΠΑΗΡΩΤΕΑ ΜΟΝΟΝ 'Εν Ἀθήναις φρ. 15—'Εν δὲ ταῖς ἑπαρ. φρ. 16—'Εν τῇ ἑξῶτ. φρ. 22.

Β. ΓΑΒΡΙΗΛΙΔΗΣ ΔΙΕΤΟΝΤΗΣ.

ΔΙΚΗ ΜΑΚΡΑΚΗ

Συνεδριάσεις Τρίτης.

Β'.

Ὅλιγα ἀνέκδοτα, ὀλίγας γραμμάς, τινὰς σκιαγραφίας καὶ περατοῦμεν τὰ τῆς συνεδριάσεως τῆς Τρίτης.

Ἐρωτῶσι τὸν μάρτυν Ἰερόθεον Μητρόπουλον :

— Ἀπὸ πότε ἤρχισεν ἡ διάδοσις τοῦ τρισυνθέτου ;

— Ἀπὸ τὸν καιρὸν ποῦ ἐγράφη ἡ Παλαιὰ Διαθήκη, ἀπαντᾷ.

Ὁ δικαστὴς κ. Φασιλάκης, ὅστις κατ' ἀποκοπὴν ἐρωτᾷ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἐρώτησιν εἰς ὅλους τοὺς μάρτυρας, ἐρωτᾷ ἕνα γέροντα Οἰκονόμον :

— Ποῖον τὸ πρακτικὸν ἀποτέλεσμα τοῦ τρισυνθέτου ;

Τῇ στιγμῇ ἐκείνῃ ἐφαντάσθημεν ἀπάντησιν ὅτι μὲ τὸ τρισύνθετον χωνεύει τις καλλίτερα.

Ὁ ἔμπορος **Βασιλόπουλος** ἦτο θέαμα οἰκτρὸν ἰδεῖν· Φουστανέλλα λευκή, αὐτὸς ὕψηλός ὡς λεύκη, καὶ ὅμως οὔτε τὸ ἀρειμάνειον ἐκείνης, οὔτε τὴν παρθενίαν αὐτῆς, ὀφθαλμοὶ μόνον ἀλγοῦντες, παρειὰ ἐξογκωμένα, στίλβων ὅλος ἀποτρόπαιον στιλβηδὸνα καὶ ψελλίζων γραφικὰ ῥητὰ διὰ γλώσσης ἀκατανοήτου.

Περιορίσθη μόνον δίκην καταδίκου νὰ κηρύξῃ ψεύστην τὸν εἰπόντα, ὅτι ἡ σύζυγός του λειτουργεῖ παρὰ τῷ Μακράκῃ ὡς ἐξομολογήτρια.

Ἰδοὺ καὶ εἰς τύπος μακρακιστοῦ δημοσιογράφου, ὁ **Σωτήριος Φιλάρετος**. Βλέπετε καὶ τὰ ὀνόματά των εἶναι μωσαϊκὰ εὐαγγελικῶν λέξεων. Ἐιομίζομεν ὅτι οἱ δημοσιογράφοι των θὰ εἶναι εὐρωστότεροι, εὐχρωότεροι· πλὴν ὡς φαίνεται αὐτὴ ἡ σωματικὴ ποίησις, εἰς μόνον τὸν ἀρ-

χηγὸν τῆς σχολῆς ἢ τῆς αἵρέσεως εἶναι ἐπιφυλαγμένη· καὶ ὁ ἐφημεριδογράφος τῶν μακρακιστῶν φαίνεται καταβεβλημένος, παρίσταται ὡς ἄνθρωπος ἀγρυπνῶν, ὀνείρων καὶ ἐιρώξεων.

Ἔχει ὅμως τὸν ἐγωϊσμόν του, διακρίνεται πάντα συνάδελφόν του. Οἱ δημοσιογράφοι ! τὰ ἀμαθέστερα τῶν ὄντων, διότι συστηματικῶς δὲν γνωρίζουν τίποτε· καὶ ὅμως τί πολυτίστορες, τί πανεπιστήμονες ! Αὐτοὺς φαίνεται θὰ εἶχεν ὕπ' ὄψιν ὁ Βίκτωρ Οὐγὼ ἅμα ἐγραψε τὸν σοφὸν του *"Ορον"*.

Τὸ Δικαστήριον τὸν ἐρωτᾷ :

— Εἰς τὸν σύλλογον τὸν θρησκευτικὸν ποῖος ἦτο ὁ πλέον πεφωτισμένος ;

— Ἦτο καὶ ὁ Μακράκης· ἤμην καὶ ἐγὼ . . .

Ἔχει καὶ ἀποφθέγματα, ὡς τὸ ἐξῆς :

— Ἡ θρησκεία καθαρίζει ἐξωτερικῶς, ἡ πολιτεία σωματικῶς.

Τὸν Βσελζεβούλ τὸν ὀνομάζει ἀρχηγὸν τῶν δαιμονίων, τῶν διαδιδόντων πάσας τὰς κακίας, ὡς νὰ ἦσαν τὰ δαιμόνια οἱ μικροσκοπικοὶ ὀργανισμοὶ τῆς νεωτέρας ἱατρικῆς, οἱ γεννῶντες ὅλα τὰ μολυσματικὰ νοσήματα.

Εἶπε καὶ τὴν αὐθάδειάν του, διότι ὅλοι οἱ μάρτυρες ὡς νὰ εἶχον ἀποστηθίσαι τὸ μάθημά των, ἔλεγαν ἀπὸ μίαν ξυπνάδα, ἀπὸ μίαν κουταμάραν καὶ ἀπὸ μίαν αὐθάδειαν.

Εἰς μίαν παρατήρησιν τοῦ Βίσαγγελέως, ὁ Φιλάρετος τῷ λέγει :

— Ἄν θέλῃς νὰ συνεργασθῇς, δέν σε ἀποκλείομεν.

Ὁ μάρτυς **Θεόκλητος Ἰωαννίδης** ἐρωτᾶται ὑπὸ τοῦ προέδρου, ἂν ἔχῃ καμμίαν συγγένειαν μετὰ τοῦ κατηγορουμένου :

— Σαρκεὴν συγγένειαν, ἀπαντᾷ, ὄχι.

— Ποίαν λοιπὸν συγγένειαν ἔχεις ;

— Πνευματικὴν ! !

Εἰς δικαστὴς τὸν ἐρωτᾷ ὄχι μετὰ θεολογικῆς ἀκριβείας :

— Ἄν ἦτο τέλειος Θεὸς ὁ Χριστός.

— Τί λές, εὐλογημένε, σοῦ ἀπαντᾷ μετὰ ὑποκρισίας, βλασφημείς !

Ἐκ τῶν συμπαθητικωτέρων μαρτύρων ἦτο **Γεαλεσμάς** νεώτατος, ποιητής τοῦ κόμματος, ὡχρὸς καὶ αὐτὸς, ἀλλ' αἰσθηματικώτατος, γλυκύτατα ἀγορεύων καὶ μετ' ἀξιοπρέπειας.

Παρουσιάζεται ὁ ἀρειμάνιος ἀρχιμανδρίτης **Μελχισεδέκ Φρουδάκης**, μορφὴ κανονικωτάτη.

Βίς τὴν ἐρώτησιν τί ἐπαγγέλλεσαι ἀπαντᾷ :

— Ἰερεὺς, ἀρχιμανδρίτης καὶ ἐπαναστάτης ἐν Θεσσαλίᾳ !

— Ὅσον διὰ τὸ τελευταῖον, τοῦ λέγει ὁ εἰσαγγελεὺς, δύνασαι ν' ἀποταθῇς εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τοῦ ἀγῶνος.

Προχωροῦσης τῆς ἐξετάσεως ὁ κ. Μπένσης τὸν ἐρωτᾷ προκειμένου περὶ τῶν σχέσεων τοῦ διδασκάλου Μακράκη μετὰ τῶν μαθητῶν του :

— Ὁ διδάσκαλος δὲν ἐπηρεάζει τὸν μαθητήν ;

— Δὲν ξέρω.

— Φαίνεται ὅτι κανεὶς διδάσκαλος δὲν κατῴρθωσε νὰ σᾶς ἐπηρεάσῃ.

Γ.

Βίδετε ποία ἀρμονία μετὰ τῶν μαρτύρων ὑφίσταται. Νομίζει τις ὅτι ἀκούει τὸ αὐτὸ μονότονον ἄσμα Κραβαρίτου συνοδευόμενον ὑπὸ τῆς ἑτι μονοτονίου λύρας του. Βίς τὴν μονοτονίαν αὐτὴν συνετέλεσε βεβαίως πολὺ ὁ πόθος τῶν μαρτύρων, ὅπως ἐλαφρύνωσιν ὅσον τὸ δυνατόν

περισσότερον τὴν θέσιν τοῦ κατηγορουμένου διδασκάλου τῶν, ἐφ' ᾧ καὶ θὰ ἐγένετο φρονούμεν προπαρασκευαστικὴ τις ἐργασία· ἀλλ' ἡ οὐσία τῆς ἀρμονίας αὐτῆς ἐγκτεται ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τοῦ Μακράκη καὶ τῶν σὺν αὐτῷ, διδασκάλια στενῇ, ἀποκλειστικῇ, ἐβραϊκῇ, ἥτις διαγράφει ἕνα κύκλον ἐντὸς τοῦ ὁποίου ζῶσι καὶ κινούνται οἱ μακρακίζοντες, μὴ ἐπιτρεπομένης αὐτοῖς μηδεμιᾶς πέραν τοῦ κύκλου τούτου παρεκτροπῆς. Ὅπως παρὰ τῶν εἰς χοροδιδασκαλείων τι φοιτῶντων οὐδέποτε περιμένεις νὰ ἴδῃς ἐν μέσῳ τοῦ τετραγώνου ἢ τοῦ βαλλισμοῦ ὀρχούμενον καλαματιανόν· ὅπως ἐν σχολῇ ξιφασκίας εὐρισκόμενος δὲν φαντάζεσαι νὰ ἴδῃς τοὺς μετ' ἐξίφους ἢ σπάθην ἀσκουμένους παραιτοῦντας τὰ ὄργανα αὐτὰ διὰ νὰ ἔλθωσιν εἰς χεῖρας μετ' ἑαυτοῦ· οὕτω καὶ παρ' ἀνθρώπων, οἵτινες ὅλας τῆς σχολῆς τῶν τὰς ὥρας ἢ ἀκροῶνται ἢ ἀναγινώσκουσι τὸν Μακράκην, ἢ συλλογίζονται ὅσα ἀνέγνωσαν ἢ ἠκροάσθησαν ἢ συζητοῦσι τ' ἀκροασθέντα καὶ τ' ἀναγνώσθέντα μετὰ τῶν, οὐδὲν ἄλλο δύνασαι ν' ἀκούσῃς ἢ τὰ αὐτὰ ὑπὸ τῶν αὐτῶν νὰ ἐπαναλαμβάνονται. Ἐὰν ὁ Μακράκης ἦτο φιλόσοφος, ἐπιστήμων, ἐγκυκλοπαιδειακός, οἱ μαθηταὶ του δὲν θὰ ὠμοίαζον πρὸς παρὰ φρονας, οἵτινες μίαν ὠρισμένην ἰδέαν ἔχουν ἐν τῷ νῷ αὐτῶν, πρὸς μονομανιακοὺς, οἵτινες ὅλας τὰς γνώσεις τὰς ἐγκλείουν ἐντὸς τῆς Παλαιᾶς καὶ Νέας Γραφῆς, δύο ἀκινδυνωτάτων βιβλίων, τοῦ μὲν ἔχοντος φιλολογικὴν ἀξίαν, τοῦ δὲ ὄντος ἀπλοῦ ἐγχειριδίου ἠθικῆς. Ἀλλὰ τί γνωρίζει ὁ Μακράκης πλὴν τῆς θεολογίας ; Καὶ εἶναι ἡ θεολογία ἐπιστήμη ; Διότι ἡ βασιζέται ἐπὶ τῶν κειμένων καὶ τότε εἶναι ἐπιστήμη δούλη καὶ ὡς τοιαύτη ἀνύπαρκτος, ἡ εἶναι ἐλευθέρᾳ ἐπιστήμη καὶ τότε ἐπ' οὐδενὸς βασιζέται, ἀναπετάνεται εἰς τόσας γνώμας, ὅσας θελήσεις, καὶ πάλιν δὲν εἶναι ἐπιστήμη.

Ἀλλὰ πρέπει νὰ ἀναδράμωμεν εἰς ἄλλους καιροὺς καὶ

ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟΝ ΧΑΒΑ.

Ι

Εὐλογημένη ἡ ἐμπνευσις, ἥτις ὥθησε τὴν καρδίαν μου νὰ σὲ ψάλω, Τσιθανόπουλε· ἀπὸ ταύτης τῆς στιγμῆς προμαντεύω ὅτι θὰ θαυματοουργήσῃς ὑπὸ τὴν γραφίδα μου. Τί σοὶ λείπει τῷ ὄντι ὅπως καταστής ὁ ἥρωας μιᾶς ὥδης Πινδαρικῆς ; Ἐχεις ὕψος, ἔχεις βάθος, ἔχεις ὕψος, ἔχεις monodie καὶ πρὸ πάντων ἔχεις περιλάλητον φιλαλήθειαν σὺ καὶ ἡ ἐταιρία, ἥς παρὰ τοῖς Ἀβδηρίταις εἶσαι ὁ ἀξίος ἀντιπρόσωπος. Ἀλλ' οὐδέποτε ἀπεδείχθης τοσοῦτον φιλαλήθης, ὅσον κατὰ τὰς πονηρὰς ταύτας ἡμέρας τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει διαπραγματεύσεων· οὐδέποτε ὑπῆρξας τοσοῦτον Τσιθανόπουλος καὶ τοσοῦτον Χαβάς, ὥστε ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ νὰ λύσῃς καὶ νὰ δέσῃς δεκάκις τὸ Πανελλήνιον ζήτημα. Καθηγητὰ, ὅποιον μὴδὲν θὰ ἦσο, ἂν περιωρίζεσο εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν παρελθουσῶν γενεῶν ! Ὁ ἀξίος οἱμοί ! καὶ σὺ, ὅτι πάσχουσι τοσοῦτοι λησμονοῦμενοι ὑπὸ τῆς ἀχαρίστου κοινωνίας σοφοί. Ἀλλὰ σὺ, καίπερ σοφός, δὲν στέργεις κατ' οὐδένα λόγον νὰ λησμονηθῇς ἐντὸς τῆς καθηγητικῆς λαμπηδόνης σου, ἥτις δὲν ἐπωάζει πλειοτέρας

τῶν δύο δεκάδων ἀκτενίστων κεφαλῶν, αἵτινες καλοῦνται ἀκραταὶ σου, ἀλλ' ὡς νοήμων καὶ ἐπιτηδεύτατος ἀνθρώπος κατέστησας ὅλον τὸ Πανελλήνιον ὑποπόδιόν σου κυνάριον, ὅπερ λείχει τὰ σκέλη σου τὰ πάλαι τσαρουχοφυῆ, ἀπεκδεχόμενον μετ' ἀγωνίας τοὺς ἡμερησίους σου χρησμούς. Ὁ Πελοποννησιακὴ Σύβουλα, καὶ σὲ θαυμάζω καὶ σὲ εὐδοκίμα καὶ σὲ προσκυνῶ. Ἄν μὴ ἐζώμεν εἰς αἰῶνα ἀπιστίας, πρὸ πολλοῦ θὰ ἐκέκτησο οὐ μακρὰν τοῦ Παρθενῶνος βωμόν καὶ τέμενος καὶ ἱερὸν τρίποδα, ἐφ' οὗ καθήμενος θὰ ἐξηκολούθει τὸ ἔργον τῆς Πυθίας ἱεροπρεπῶς καὶ θεαρέστως. Ἀλλ' ὁ δέκατος ἑννατος αἰὼν εἶναι ἄθεος καὶ ἀσεβής καὶ ὑλόφρων· διὰ τοῦτο καὶ σὺ περιώρισας τὰς ἀξιώσεις σου εἰς δύο ἢ τρεῖς οἰκίας ἐνφωτισμένας ὑπὸ τοῦ ἐλληνικοῦ Δημοσίου καὶ εἰς τὰ ἀσταθῆ φεῦ ! τοῦ Χρηματιστηρίου κέρδη. Ἀλαζονεύονται οἰκτρῶς ὅσοι φρονοῦσιν, ὅτι τὸ ἀξίωμα καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου δὲν συμβιβάζεται πρὸς τὴν πρακτορείαν ἐταιρίας τηλεγραφικῆς. Τί πρᾶγμα εἶναι ἀσυμβίβαστον ; ὅταν παράγῃ κέρδος ; Ὡς ὁ Θεόφιλος Ἐπαμεινώνδας καὶ σὺ κατῴρθωσας νὰ ἀναδείξῃς τὸν πράκτορα σπουδαιότατον πρόσωπον, σχεδὸν ὁμοταγὲς τοῦ κ. Κουνουνδούρου· εἶναι δὲ παντελῶς ἀδιάφορον ἂν κατηνυτέλισας τὴν ἔδραν, ἀφ' ἧς ἡ Κλειὺ ἠδύνατο νὰ διδάξῃ τὴν γενναίαν εἰς τὴν ἐλληνικὴν νεότητα· μήπως δὲν ἐστρεώθης ἐν τῇ ἔδρᾳ ταύτῃ ὡς κάρφος εἰς τὰ ὄμματα τῶν ἐχθρῶν σου ;

ἄλλον τόπον διὰ νὰ ἐξηγήσωμεν τὸ μακρακιστικὸν φαινόμενον, τὸ ὁποῖον ἡμεῖς εὐρίσκομεν φυσικὸν ὑπὸ ἔποψιν ἱστορικὴν. Ἐχομεν δὲ τὴν ἰδέαν ὅτι οὔτε δίκαι οὔτε διωγμοὶ δύνανται νὰ τὸ πνίξωσι, οὔτε ὁ Μητροπολίτης, οὔτε ἡ ἐπίσημος θεολογία νὰ τὸ ἀφορίσῃ ἢ νὰ τὸ καθιερώσῃ, κατὰ τὴν ιδιόρρυθμον γλῶσσαν τοῦ δικαστοῦ κ. Φασιλάκη, ἥτοι νὰ τὸ καθαιρέσῃ. Ἐπίσης ἔχομεν καὶ ἄλλην ἰδέαν ὅτι τὸ θρησκευτικὸν αὐτὸ φαινόμενον καὶ ἄνευ τοῦ Μακράκη θὰ ἐνεφανίζετο εἰς τὴν κοινωνίαν μας, διότι ὑπάρχουν νόμοι κυβερνῶντες τὰς κοινωνίας, νόμοι κατὰ τοὺς ὁποίους γεννῶνται αἱ πολιτικαί, αἱ θρησκευτικαί, αἱ κοινωνικαὶ ἐπαναστάσεις ἢ μεταρρυθμίσεις. Διατί ἐξερράγη ἡ Μεταρρύθμισις ἐν Γερμανίᾳ; Διατί οἱ Non-confmists εἰς τὴν Ἀγγλίαν; Διατί οἱ Γαλλικανοὶ ἐν Γαλλίᾳ; Τί εἶναι ὁ πατὴρ Δηλιγιάνης μὲ τοὺς παλαιοκαθολικοὺς του; Τί εἶναι ὁ πατὴρ Λουζῶν; Τί εἶναι αἱ χίλια ἐκκλησίαι καὶ τὰ χίλια δόγματα ἐν ταῖς Ἠνωμέναις Πολιτείαις; Ὅλα αὐτὰ τὰ φαινόμενα ἔχουσι τὴν πηγὴν των εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν αἰτίαν, τὴν ἐπαναστατικὴν τάσιν τοῦ πνεύματος. Ὁ ὅρος ἐπαναστατικὴ δὲν εἶναι διόλου ταυτόσημος πρὸς τὸν ὅρον φιλελευθέρα. Συνήθως ἡ ἐπαναστάσις σκοπὸν ἔχει τὴν πρόοδον, ἀλλὰ δυνατόν νὰ ἔχῃ σκοπὸν καὶ τὴν ὀπισθοδρόμησιν. Τί εἶναι τὸ φαινόμενον τῶν Πουριτανῶν τῆς Ἀγγλίας; Ἀπέναντι τῆς ἐπισήμου ἐπισκοπικῆς Ἐκκλησίας ὁ πουριτανισμὸς βεβαίως εἶναι μία πρόοδος· ἀλλ' ὡς οὐσία θρησκευτικὴ καὶ παιδαγωγικὴ ὁ πουριτανισμὸς εἶναι καθαρὰ τυραννία τοῦ πνεύματος. Ἐὰν ἀφίνετο ἡ Ἀγγλία ὅλη νὰ διαπαιδαγωγηθῇ ὑπὸ τῶν Πουριτανῶν, τώρα Ἀγγλία δὲν ὑπῆρχεν, διότι τὸ μεγαλεῖον τῆς χώρας ταύτης, πλὴν τῶν ἄλλων φυσικῶν παραγόντων στηρίζεται ἐπὶ τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἐπιστήμης καὶ τὰ δύο δὲ αὐτὰ οἱ Πουριτανοὶ τὰ κατεπολέμουν.

Ἡ ἀναλογία λοιπὸν τῶν ἡμετέρων Μακρακιστῶν, διότι ἐν ταῖς ἀνθρωπίναις κοινωνίαις τὰ πρόσωπα εἰσὶν ἀναλογίαι, ἀφοῦ τὸ αὐτὸ ὂν ἐν ἅπασιν τοῖς ἔθνεσι καὶ τοῖς κλίμασι λειτουργεῖ, εἶναι οἱ Πουριτανοὶ τῆς Ἀγγλίας. Τίνα ἐπολέμουν οἱ Πουριτανοὶ, εἰμὴ τὴν ἐπισκοπικὴν τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Σκωτίας Ἐκκλησίαν; Τίνα πολεμοῦσιν αἱ Μακρακισταί, εἰμὴ τὴν Ἐπισκοπικὴν Ἐκκλησίαν Ἑλλάδος καὶ Κωνσταντινουπόλεως; Τί ἐζητοῦν νὰ ἐπαναφέρωσιν οἱ Πουριτανοὶ εἰμὴ τὰ ἀρχέγονα ἥθη τῶν πρώτων χριστιανῶν, τί ἄλλο ζητοῦσιν οἱ Μακρακισταί, εἰμὴ νὰ ἐξοβελίσωσι πᾶν ὅ,τι μετὰ τὸ Εὐαγγέλιον καὶ τὰς Συνόδους ὁ χρόνος καὶ αἱ περιστάσεις, ἡ Βυζαντινὴ Αὐτοκρατορία καὶ ἡ Τουρκοκρατία παρενέβαλον εἰς τὴν ἡμετέραν Ἐκκλησίαν; Πῶς ἐζητοῦν οἱ Πουριτανοὶ νὰ μορφώσων τὰ τῆς Πολιτείας ἢ σύμφωνα πρὸς τὰς Εὐαγγελικὰς ἀρχάς; Ποίαν κοινωνικὴν ταπείνωσιν ὀνειροπολοῦσιν οἱ Μακρακισταί εἰμὴ τὴν ἐκ τῶν Μακαρισμῶν, τῶν Ψαλμῶν καὶ τοῦ Εὐαγγελίου ἐξηγμένην; Δύο ἀντικείμενα εἶχον ἐκεῖνοι Πολίταιν καὶ Ἐκκλησίαν· δύο καὶ οὗτοι, θρησκείαν καὶ πολιτεύμα. Σκοπὸς ἐκείνων πολιτικός εἶναι ἡ ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τῆς Στουαρτικῆς τυραννίας· σκοπὸς αὐτῶν πολιτικός εἶναι ἀπαλλαγὴ τοῦ δούλου ἑλληνισμοῦ ἀπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν. Ὁ πουριτανισμὸς ἐγέννησε τὸν Κρόμβελ· περιμένομεν νὰ ἴδωμεν τὸν Κρόμβελ τῶν Μακρακιστῶν, διότι δὲν πιστεύομεν νὰ εἶναι ὁ χωλὸς Μακράκης.

Περὶ τοῦ στρατοῦ τὸν ὁποῖον διωργάνωσαν οἱ πουριτανοὶ ἐναντίον τοῦ πτωχοῦ Ἰακώβου εἶναι γνωστὰ κωμικά τινα μακρακικωτάτης ἀποχρώσεως. Ἡ γραφομανία καὶ ἡ θεοληψία τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν, ὡς νῦν τῶν μακρακιστῶν, ἦτο τοιαύτη, ὥστε τὴν στρατιωτικὴν ἀσκήσιν τὴν συνέδεσαν μὲ καθαρῶς πνευματικὰς ἀσκήσεις, ὡς τὰς ὠνόμαζον, πρὸς ψυχικὴν τῶν πιστῶν στρατιωτῶν σωτηρίαν. Σώζονται στρα-

Ἐνθυμούμαι, ἱστορικὲ περινοῦστατε, τῶν νεωτέρων χρόνων Θουκυδίδη, ὅτι ἄπαξ, ἀλλ' ἄπαξ μόνον ἠτύχησα νὰ ἐνωτισθῶ τῆς μελιρρύτου διδασκαλίας σου καὶ νὰ ἀντιληφθῶ τὸ ὅπως ποτ' ἂν ᾖ σου· καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι ἐκτοτε καιρίως ἐβδελύχθην τὴν ἱστορίαν καὶ τὸ Πανεπιστήμιον καὶ τὴν ἑλληνικὴν παιδείαν, ἀλλὰ πόσον σκληρῶς ἐτιμωρήθην διὰ τοῦτο! Ἐκτοτε ἐσκάφη ἄβυσσος μεταξὺ τῶν λογίων, οἷος οὐ, καὶ ἐμοῦ καὶ ὅμοια τὸν ὀλεθρόν σας· ἀλλὰ εἰς, ἄγνοί τῆς φαυλοκρατίας λόγιοι, ἐπλειονοψηφεῖτε καὶ θὰ πλειοψηφῆτε αἰωνίως καὶ καταπληκτικῶς, ἕως οὗ κατήντησα νὰ σὰς φθονῶ, χωρὶς ἐννοεῖται νὰ παύσω τοῦ νὰ σὰς περιφρονῶ ἐς βάθους ψυχῆς. Καὶ τώρα σὺ μὲν εἶσαι ὁ ἐνδοξος καὶ Πανελλήνιος ἥρωας τῆς ᾠδῆς ταύτης, ἐγὼ δὲ ὁ ταπεινὸς καὶ ἀφανὴς ἀοιδός, ὅστις ἀρκεῖται εὐγνωμονῶν τοῖς ἀναγινώσκουσι καὶ τοῖς ἐννοοῦσιν αὐτόν, ἐν οἷς βεβαίως σὺ δὲν συγκαταριθμεῖσαι. Ὁφείλω ὅμως καὶ εἰς σὲ καὶ εἰς τοὺς ὁμοίους σου τὴν εὐγνωμοσύνην, ὅτι εὐθὺς ὡς ἀναπαραστήσω ἐν τῇ φαντασίᾳ μου τὸν τύπον Τσιβανοπούλου τινὸς ἢ Μιστριώτου, ἡ μελαγχολία τῆς ψυχῆς μου διασκορπίζεται καὶ ἐκρήγνυται εἰς γέλωτα πλατύν και εὐμήκη, ὅστις ἂν μὴ φωτίσῃ τοὺς ζῶντας, εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ διδάξῃ τοὺς μεταγενεστέρους πόσον ἀκριβῶς βαρύνετε.

Φεῦ! πόσον αἰσθάνομαι ὅτι εἶμαι γελοῖος ἀπειλῶν τὸν Κουμουνδούρον καὶ τὰ πλάσματά του μὲ τὸ φάσμα τοῦ

μέλλοντος! Εὐγενεῖς ψυχαί, οἷαι αὐταί, φροντίζουσι περὶ τῆς γνώμης τῶν μεταγενεστέρων, ὅσον ἡ νύμφη περὶ τῆς παρθενίας αὐτῆς. Εἰσθε εὐτυχεῖς, εἰσθε ἡμίθεοι ὅσοι προσκολλᾶσθε μετὰ στοργῆς εἰς τὴν βορβορωδεστέραν ἰλὺν τοῦ βίου καὶ ἐκδιώκετε ἀπὸ τοῦ ρυπαροῦ ἀτόμου σας πᾶσαν ὀχληρὰν μέριμναν περὶ φήμης ἀγαθῆς· ὑβρίζομενοι δὲ ὀργίζεσθε ὅχι διὰ τὴν κηλίδαν, ἀλλὰ διὰ τὴν ζημίαν, ἣν δύνανται νὰ παραγάγῃ ἐντὸς τοῦ βαλαντίου σας ἡ ὕβρις. Ὡς οἱ κοχλῖαι περιέρχονται τεθωρακισμένοι τοὺς τοίχους καὶ λείχουσι πᾶσαν ἀκαθαρσίαν, οὕτω καὶ σεῖς προσέχετε μόνον εἰς ὅ,τι γεύεσθε καὶ ἀπολαύετε· οὕτως ἀπλοποιεῖται ὁμολογουμένως ὁ βίος καὶ λύεται τὸ αἰνίγμα τοῦ μέλλοντος. Ἄ! ματαίως, Ἀλέξανδρε, ἡγωνίσθην νὰ καταστῶ ὁπαδός σου· ἤμην ἀδάπτιστος ἐν τῷ πνεύματί σου τῷ ἀληθινῷ καὶ ἀπερίτμητος· χαῖρε! χαῖρε!..

II

Πρὸς τί νὰ σὲ παρομοιάσω, διεθνὴς ἐταιρία τοῦ Χαβᾶ; Νὰ σὲ παρομοιάσω πρὸς τὸν ποταμὸν Νεῖλον, τοῦ ὁποῖου ἀγνοοῦνται εἰσέτι αἱ πηγαί; οὕτως ἀνεξερεύνητοι καὶ ἀκατανόμαστοι εἶναι καὶ αἱ πηγαὶ τῶν εἰδήσεών σου, ἐγὼ δὲ τολμῶ νὰ φαντασθῶ ὅτι οὐχὶ σπανίως εἶναι καὶ θολεραί καὶ βρωμεραί. Παίξεις μετὰ τοῦ κοινοῦ ὡς ὁ ἱρραστὴς παί-

τιωτικοί κανονισμοί του καιρού εκείνου με την ἐξῆς ἐπιγραφὴν: «*Στρατιωτικαὶ καὶ πνευματικαὶ ἀσκήσεις διὰ τοὺς πεζοὺς, μεθ' ὁδηγῶν δι' ὧν δύναται τις νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν παράδεισον μετὰ τὸ ὅπλον εἰς χεῖρας*». Ἐν τοῖς Κανονισμοῖς αὐτοῖς ἐδιδάσκετο πῶς ἐκάστη σωματικὴ κίνησις δύναται νὰ ὠφελήσῃ τὴν ψυχὴν καὶ πῶς ταῦτο χρόνως δ' ἐπίγειος στρατιώτης δύναται ν' ἀποβαίῃ καὶ οὐράνιος στρατιώτης. Τοιοῦτοτρόπως ἕκαστον στρατιωτικὸν πρόσταγμα ὡς φέρ' εἰπεῖν, ἤμισυ ἐπὶ δεξιᾷ ἢ ἤμισυ ἐπ' ἀριστερᾷ μετεβάλλετο εἰς ἀκροστιχίδα, στίχοι δὲ τῆς ἀκροστιχίδος αὐτῆς ἦσαν οἰαδήποτε ἀποσπάσματα τοῦ Εὐαγγελίου, τῶν Γραφῶν ἢ τῶν Τροπαρίων, ἥρκει ἐκ τῆς ἀκροστιχίδος νὰ συντίθεται τὸ στρατιωτικὸν πρόσταγμα.

Οἱ ἱστορικοὶ τοῦ καιροῦ ἐκείνου ἀφηγοῦνται ὅτι ὅλα τὰ προστάγματα τῶν ἀξιωματικῶν ἐγίνοντο μετὰ ῥητὰ τοῦ Εὐαγγελίου. Φέρ' εἰπεῖν σὺ ζῶνται τὰ ἐξῆς: *Πρινηδόν! Πῦρ! Ἐν ὀνόματι τοῦ Σωτῆρος!* Ὅλα εἶχον ὀνόματα στρατιωτικά: «Βλέγον φέρ' εἰπεῖν: σημάνατε τὴν ὑποχώρησιν τοῦ Ἁγίου Ματθαίου ἢ τὸ ἔωθινόν τῆς Ἀποκαλύψεως. Ἐπὶ τῶν σημαίων τῶν ἀνεγίνωσκε τις τὴν ἡμίσειαν γραφὴν.

Ὡς βλέπετε ἡ τρέλλα τῶν Μακρακιστῶν δὲν εἶναι ἐλληνικὴ, εἶναι ἥκιστα μάλιστα ἐλληνικὴ ἰδοὺ ὅτι τὴν συλλαμβάνομεν ἐπ' αὐτοφῶρῳ ἀγγλικωτάτην. Δὲν εἶναι δὲ παράδοξον ὁ πολιτικὸς Σύλλογος τοῦ Μακράκη ὁ «Πανελληνίος» νὰ καρποφορήσῃ μίαν ἡμέραν ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε νὰ συγκροτήσῃ στρατὸν ἀλλογενῆ φανατικῶν, ἐκστρατευόντων ἐναντίον τῶν Ἀγαρηνῶν. Διότι αὐτὸ τὸ ὕψος ἀπὸ τὸ ὅποιον εἶναι συγκεκριμένους ὁ Μακράκης δὲν σχηματίζει μόνον θρησκομανεῖς, ἀλλὰ καὶ στρατιώτας, καθὼς οἱ μακρακίζοντες πουργιανοὶ ἐσχημάτισαν τὰς πολεμικώτερας φάλαγγας αἰτίνες ἀποτελοῦσι φωτεινότερα μετέωρα

ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἀγγλικῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1688. Τὸν Δαμαλᾶ καὶ τὸν Διομήδη πολὺ πιθανὸν νὰ τοὺς ἰδῇτε ποτε μετὰ πούρ ἢ μετὰ κορσέ, ἀλλὰ διόλου ἀπίθανον δὲν εἶναι νὰ ἰδῇτε τὸν Φρουδάκη καὶ τὸν Βλαχόπουλον μετὰ πάλαν, γιαταγάνι καὶ σταυρόν.

Οὕτως ἡμεῖς ἀντιλαμβανόμεθα τῶν πραγμάτων καὶ οὕτως τὰ γράφομεν.

Καλεῖδάν.

Συνήθεα—Συνήθη.

Λέγεται ὅτι συνεκροτήθη προχθὲς ὑπουργικὸν συμβούλιον ἐν τοῖς ἀνακτόροις ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ βασιλέως. Διὰ περὶ τούτου κυκλοφορήσασαι φῆμαι ἔχουσιν ὡς ἐξῆς:

1. Ἐν τῷ συμβουλίῳ παρῆσαν ἐκτὸς τῶν ὑπουργῶν καὶ ἄλλα πρόσωπα κατὰ μίμησιν βεβαίως τῶν ἐν Γιλδιζ-Κιόσκ ὑπουργικῶν συμβουλίων. Ἀλλὰ ποῖα ἦσαν αὐτὰ τὰ πρόσωπα. Μήπως ἐκτὸς τῶν ὑπουργῶν μας ἔχομεν ἄλλον τινα Μόλτκε ἢ Καβούρ ἀγνοούμενον;

2. Ἐλέχθη ὅτι ἡ ἀναχώρησις εἰς Χαλκίδα δὴ ἢ τριῶν ταγματῶν διετάχθη συνεπείᾳ τοῦ συμβουλίου τούτου. Καὶ ἡμεῖς δὲν πιστεύομεν ὅτι ἡδύνατο οἱ στρατιῶται μας νὰ κάμνωσιν ἕνα ὥραιον περίπατον μέχρι Χαλκίδος ἀνευ τοιοῦτου σοβαροῦ συμβουλίου.

3. Διεδόθη ὅτι ἀπεφασίσθη εἶδος τι πετσωματικοῦ πολέμου. Καὶ τοῦτο τὸ πιστεύομεν. Ποῖος ἀναλαμβάνει τὴν εὐθύνην καὶ τὴν ὁδηγίαν πολέμου τακτικοῦ καὶ ἀξιοπρεποῦς;

Ζεῖ μετὰ τὰ φύλλα τῆς μαργαρίτας ψιθυρίζων: μ' ἀγαπᾷ—δὲν μ' ἀγαπᾷ. Ἀλλὰ τὰ φύλλα τοῦ ἀνθυλλίου ἔχουσι τέλος, ἐν ᾧ οὐ οὐδέποτε ἀποκάνεις περιπαίζουσα τὴν κοινὴν γνώμην. Οἱ δὲ βαθυνοῦσταιοὶ ἡμῶν δημοσιογράφοι τοσοῦτον καλῶς ἀντιλαμβάνονται περὶ τίνος πρόκειται, ὥστε πιστεύουσιν τὰς εἰδήσεις σου ὡς θέσφατα ῥήματα, δι' ὧν πληροῦσιν ἄρθρα μακροσκελῆ, ἐκσφενδονιζόμενα κατὰ τῆς κοινωνίας, ἣν φιλοτιμοῦνται νὰ φονεύωσι καθ' ἐκάστην διὰ τοῦ ψεύδους καὶ τῆς ἀπάτης. Ἀλλ' ἐὰν ἔκρινον ἐκ τοῦ ἐνταῦθα ἀνταποκριτοῦ, δὲν θὰ ἦτο δυσχερὲς νὰ ἐννοήσωσιν ἐκ τίνος κοινωνικῆς ζύμης στρατολογεῖ ἡ ἐταιρία τοῦς ἐν ταῖς πρωτεύουσαις τῶν μικρῶν καὶ μεγάλων Κρατῶν ἀνταποκριτὰς αὐτῆς. Ἀλλὰ τίς ἡ χρεῖα νὰ ἐννοήσωμεν καὶ νὰ ἐμβαθύνωμεν τὰ πράγματα καὶ τὰ πρόσωπα; Δὲν εἶναι προτιμότερον νὰ ἀποβλέψωμεν μόνον εἰς τὰς ἐπιφανείας τῶν πραγμάτων καὶ τῶν προσώπων; νὰ λέγωμεν καὶ νὰ ἀκούωμεν σοβαρῶς τὰς χαριεστέρας μωρολογίας; νὰ ἀμεριμνῶμεν περὶ τῆς ἀληθείας, ὡς περὶ ἀλαζόνος γυναικός; Δὲν εἶναι εὐκολώτερον νὰ αὐταπατώμεθα καὶ νὰ ἀπατώμεν; δὲν εἶναι γλυκύτερον νὰ θαυμάζωμεν καὶ νὰ θαυμάζωμεθα; δὲν εἶναι ἀμεριμνομεριμνότερον νὰ συρῶμεθα ἐπὶ τῶν τροχῶν τοῦ ψεύδους παρὰ νὰ ἰδρῶναιμεν σκάπτοντες καὶ ἀναζητοῦντες τὴν εἰς τὰ βάθη τῆς γῆς κεκρυμμένην ἀλήθειαν; Ὀλίγοι τινὲς μανιακοί, εἶναι ἀληθές, δυσανα-

σχετοῦσι διὰ τὸν ὁσημέραι πλημμυροῦντα τοῦτον Ἀβδηρτισμὸν τῶν λόγων καὶ τῶν πράξεων ἐν τῇ νεαρᾷ ταύτῃ κοινωνίᾳ· ἀλλ' εἶναι μανιακοὶ καὶ εἶναι ὀλίγοι· ἀλλ' ὁ Κουμουνδούρος πλειονοφνεῖ καὶ ἡ πλειονοφνεία εἶναι ὁ νόμος πάσης κοινωνίας. Ἄν ὁ δεῖνα ψεύδεται ἀναισχύτως; τί σοὶ μέλει; σὺ... μὴ χάνεσαι!.. ἂν ὁ ἄλλος κλέπτει δημοσίᾳ, μὴ χάνεσαι!.. ἂν τρίτος εἶναι ἀνίκανος, ἡλίθιος, αἰσχρὸς, μὴ χάνεσαι!.. ἂν ἡ Βουλὴ παραφρονῇ, μὴ χάνεσαι!.. Καὶ οὕτως ἐνὸς ἐκάστου μὴ χανομένου, οἱ πάντες κινδυνεύομεν νὰ ἐξοντωθῶμεν. Θέλετε καὶ καταπρακτικὰ δόγματα; Ἄν ὀργίζεσαι διὰ τὴν πολυχρόνιον ἀβελτηρίαν μας, καταστρέφεις τὴν χώνευσίν σου καὶ ἀδίκως... χά... νεσαι. Ἄν προφέρῃς ὀλίγον θερμῶς τὸ ὄνομα τῆς Πατρίδος, χά... νεσαι. Ἄν βαρυσταλῇς διὰ τὴν κατάστασιν τοῦ στρατοῦ, χά... νεσαι. Ἄν διαμαρτύρεσαι διὰ τὴν θηλυπρέπειαν τοῦ Δηλιγιάννη, χά... νεσαι. Ἄν ἀνατέμνῃς τὰ πράγματα χειρουργικῶς, καὶ ζητεῖς νὰ ἀποδείξῃς πόσον ἡ ἐπίφασις ἀπατᾷ, χά... νεσαι. Ἄν τολμᾷς νὰ ἀντεπεξέλθῃς κατὰ τῶν ρυπαρῶν συνειδήσεων εἴτε ἐκ καθήκοντος εἴτε ἐξ ἐνστίκτους, χά... νεσαι. Ὅπως δὲ μὴ χαθῇς ἐντὸς τῆς κοινωνίας ταύτης, πρέπει νὰ ὀπλίσῃς τὸ στήθος σου μετὰ ἀσπίδα Αἰάντειον, ἐπτάβοιον καὶ ἄρρηκτον, ἵνα μὴ τυχὸν εἰσέλθῃ εἰς τὴν καρδίαν σου αἰσθημὰ τι φιλοπατρίας ἢ δικαιοσύνης ἢ τιμῆς. Οὕτω κατορθοῦσι οἱ τρέ-